

Topp fem-publiceringar av Sverigebaserade forskare

2020–24

MAGNUS HENREKSON
OCH FELIX ELLER

INLÄGG

Vid bedömningen av nationalekonomiska forskares meriter har allt större vikt kommit att läggas vid publicering i ämnets fem högst rankade tidskrifter, de s k topp fem (Henrekson m fl 2024).¹ I vissa fall har denna tendens blivit extrem. Hylmö m fl (2024) finner i en intervjuundersökning vid tre topprankade skandinaviska nationalekonomiska institutioner att de intervjuade var överens om att inom nationalekonomi baseras kvalitetsvärderingar enbart på topp fem-publiceringar, medan övriga citeringar anses irrelevanta. De intervjuade anger vidare att det inte existerar någon rangordning under topp fem. Rangordningen är i så fall inte ens lexikografisk, dvs att den som har en topp fem-publicering alltid rankas före den som inte har det – under topp fem räknas ingenting.

Med tanke på kriteriets tyngd är det angeläget att titta närmare på hur ett sådant bedömningskriterium slår. I denna artikel analyseras de 42 artiklar som publicerades i någon av topp fem-tidskrifterna under perioden 2020–24 där minst en av författarna angivit en svensk institution som sin huvudaffiliering. Analysen görs årsvis och en jämförelse görs med tidsperioden 2010–19, vilken tidigare redovisats i Henrekson och Nielsen (2020). De viktigaste frågorna vi försöker besvara är följande: Hur har förekomsten av artiklar i topp fem med Sverigekoppling utvecklats de senaste fem åren jämfört med tidigare år? I vil-

en utsträckning har de som publicerade i topp fem gjort det redan tidigare? I vad mån har artiklarna utländska medförfattare? Hur många nya Sverigebaserade forskare med en topp fem-publicering har årligen tillkommit och hur många av de Sverigebaserade forskarna hade lämnat Sverige vid utgången av 2024? Avslutningsvis diskuteras riskerna med dagens starka tonvikt på publicering i topp fem-tidskrifter.

Tidigare resultat

Henrekson och Nielsen (2020) visade att 102 Sverigebaserade forskare publicerade i någon av topp fem-tidskrifterna under perioden 1989–2019. Totalt handlade det om 145 artiklar med minst en författare med svensk huvudaffiliering. Det årliga genomsnittet ökade kraftigt över tid, från drygt två artiklar per år under de första elva åren (0,82 procent av samtliga topp fem-artiklar) till nästan åtta per år under den sista tioårsperioden, vilket motsvarade 2,31 procent av samtliga topp fem-artiklar 2010–19.

Det genomsnittliga antalet författare per artikel hade samtidigt ökat från knappt två till tre under de sista åren och andelen artiklar med enbart Sverigebaserade författare hade mer än halverats till under 20 procent. Då Sverigebaserade och icke-Sverigebaserade författare samarbetade hade åtminstone en författare tidigare publicerat i topp fem i nästan samtliga fall. Vidare var två tredjedelar av de 102 topp fem-författarna endast (med)författare till en enda artikel under perioden. En betydande (och över tid starkt ökande) andel – 25 procent – av de 102 författarna hade varken vuxit upp i Sverige eller avlagt en svensk doktorexamen. Drygt hälften av dessa hade sommaren 2019 inte längre en svensk huvudaffiliering.

Magnus Henrekson är professor och senior forskare vid Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Han forskar huvudsakligen om entreprenörskapets ekonomi. magnus.henrekson@ifn.se

Felix Eller är forskningsassistent vid IFN. felix.eller@ifn.se

Vi tackar Niclas Berggren och Lars Hultkrantz för värdefulla kommentarer på en tidigare version av denna artikel.

¹ De fem toptidskrifterna är *American Economic Review*, *Econometrica*, *Journal of Political Economy*, *Review of Economic Studies* och *Quarterly Journal of Economics*.

Utvecklingen de senaste fem åren

Tabell 1 visar hur antalet artiklar i topp fem med minst en författare med svensk huvudaffiliering utvecklats under åren 2020–24. Jämfört med de tio föregående åren ser vi att den starka utvecklingen håller i sig; under hela perioden var det i genomsnitt drygt 13 personer per år med svensk huvudaffiliering som publicerade sig i topp fem, vilket t o m är något fler än under den föregående tioårsperioden. Antalet sjönk dock till en klart lägre nivå de två sista åren med ett årligt genomsnitt på sex artiklar jämfört med 11 de tre föregående åren.

Andelen med endast Sverigebase-
rade författare är fortfarande låg (24 procent) och under de två sista åren publicerades bara en enda artikel där alla var Sverigebase-
rade (Ek 2024). I de övriga artiklarna med både Sverige- och icke-Sverigebase-
rade så är det endast i fyra av 32 artiklar som ingen tidigare har publicerat i topp fem.

Det är också viktigt att notera den snabba ökningen i det genomsnittliga antalet författare per artikel.² I början av 1970-talet var det i genomsnitt bara 1,2 författare per artikel, vilket ökade till 2,2 författare i början på 2010-talet (Card och DellaVigna 2013) och till 2,62 författare per artikel de senaste fem åren. Mönstret är likartat och t o m än tydligare när det gäller antalet författare på artiklar som inkluderar Sverigebase-
rade forskare. Det har gått från ett genomsnitt på 1,9 författare per artikel på 1990-talet till 3,12 författare per artikel de senaste fem åren; med andra ord är det i genomsnitt en halv författare mer på topp-fem artiklar med svensk medverkan. Här skiljer sig svenskförfattade artiklar åt från genomsnittet. I än högre grad för den svenska jämfört med den internationella utvecklingen innebär detta mer eller mindre per automatik att fler

forskare kommer att bli publicerade i topp fem.

Det betyder att en Sverigebase-
rad forskare som är medförfattare till en artikel i en topp fem-tidskrift i genomsnitt kan sägas ha bidragit med en knapp tredjedel (32 procent). Men vad är bidraget? Traditionellt har författarordningen använts för att härleda var och ens bidrag. Denna metod fungerar dock allt sämre ju fler författare eller när författarteamet inkluderar personer med stora skillnader i meriter och senioritet (Sauer mann och Haeussler 2017). En lösning – som redan tillämpas av en del tidskrifter – skulle kunna vara att göra det obligatoriskt att mer detaljerat ange varje författares specifika bidrag till publikationen (Osterloh och Frey 2020).

Med tanke på att det med ett ökande antal författare per artikel blir allt svårare att identifiera varje forskares bidrag så är det förvånande hur lite vikt sakkunniga på senare år har lagt vid att justera sökandes meritvärde baserat på antalet medförfattare på dennes artiklar.

I tabell 2 presenterar vi ytterligare detaljer rörande de Sverigebase-
rade författarnas topp fem-bidrag. När vi justerar för icke-Sverigebase-
rade medförfattare framgår att den genomsnittliga författarandelen för de Sverigebase-
rade författarna är 57 procent.

Antalet tillkommande forskare varje år som kan sätta upp en topp fem-publikation på sitt CV var i genomsnitt drygt sju under de första tre åren, men har sedan sjunkit till 2,5 per år 2023 och 2024. Detta kan jämföras med att det årligen i genomsnitt tillkom fem ”nya” forskare med en topp fem-publicering under perioden 2010–19 (Henrekson och Nielsen 2020).

De ”nya” Sverigebase-
rade topp fem-meriterade forskarna bidrog i genomsnitt till ca 40 procent (vid medför-

2 Trenden är likartad i de flesta samhällsvetenskapliga discipliner (Henriksen 2016).

Antal artiklar (om inte annat anges)	2010–19	2020–24	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt antal publicerade artiklar i topp fem*	3 295	1 938	413	426	412	325	362
Andel med minst en Sverigebaserad författare (%)	2,31	2,17	2,66	3,29	1,94	0,92	1,66
Antal Sverigebaserade författare respektive år**	11,5‡	13,2‡	16	24	14	5	7
Antal artiklar med minst en Sverigebaserad författare, varav	76	42	11	14	8	3	6
<i>Samtliga författare Sverigebaserade, varav</i>	16	10	3	3	3	0	1
Alla har tidigare topp fem	1	3	1	1	1	0	0
Ingen har tidigare topp fem	10	4	1	1	1	0	1
Minst en har tidigare topp fem	5	3	1	1	1	0	0
<i>Både Sverigebaserade och icke-Sverigebaserade författare, varav</i>	60	32	8	11	5	3	5
Samtliga har tidigare topp fem	19	6	4	1	0	1	0
Ingen har tidigare topp fem	2	4	0	2	0	0	2
Minst en har tidigare topp fem, varav:	39	22	4	8	5	2	3
Åtminstone en Sverigebaserad har men icke-Sverigebaserade har inte tidigare topp fem	8	7	2	1	1	0	3
Sverigebaserade har inte men åtminstone en icke-Sverigebaserad har tidigare topp fem	22	5	1	2	2	0	0
Både de Sverigebaserade och de icke-Sverigebaserade har åtminstone en tidigare topp fem	9	10	1	5	2	2	0
Genomsnittligt antal författare per artikel	1989–99	2000–09	2010–14	2015–19	2020–24		
	1,9	2,0	2,5	2,8	3,12		

Tabell 1

Antal topp fem-artiklar med minst en Sverigebaserad författare, andel författare som tidigare publicerat i topp fem och andel icke svenska medförfattare, 2010–19 och 2020–24

* Repliker på tidigare artiklar, svar på dessa och errata ingår inte.

** Om någon har publicerat mer än en gång i topp fem ett enskilt år räknas vederbörande endast en gång.

‡ Genomsnittligt antal författare per år under aktuell period.

Källa: Egna beräkningar för 2020–24 och Henrekson och Nielsen (2020) för tidigare år.

fattarjustering $1/n$) av de totalt 27 artiklar de medverkar i.

Då en topp fem-publicering är en stark merit finns skäl att förmoda att det leder till attraktiva jobberbjudanden från utländska universitet. Sju av de 56 forskare – varav 23 har doktorerat vid ett utländskt universitet – som

publicerat i topp fem 2020–24 var inte längre verksamma i Sverige vid utgången av 2024.³ Fem av de sju som lämnat Sverige vid utgången av 2024 tillhörde de ”nya” topp fem-meriterade forskarna. Alla utom en av forskarna som lämnat Sverige har en doktorsexamen från ett utländskt universitet; den som hade

³ Några Sverigebaserade forskare har publicerat flera artiklar i topp fem under femårsperioden, vilket gör att antalet forskare som publicerat i topp fem inte blir 66 utan 59.

Antal artiklar (om inte annat anges)	2020–24	2020	2021	2022	2023	2024
Antal med minst en Sverigebaserad författare	42	11	14	8	3	6
Antal artiklar medförfattarjusterat 1/n	23,77	6,5	7,55	4,95	1,6	3,17
Antal Sverigebaserade författare respektive år, varav	13,2*	16	24	14	5	7
Sverigebaserade forskares genomsnittliga författarandel	0,57	0,59	0,54	0,62	0,53	0,53
Inte längre verksamma i Sverige i slutet av 2024	7‡	3	2	2	0	0
Antal ”nya” Sverigebaserade författare, varav	27	6	10	6	1	4
Svensk doktorsexamen	17	3	7	5	0	2
Medförfattarjusterat 1/n	10,92	2,5	3,67	2,33	0,25	2,17
”Nya” författare inte längre verksamma i Sverige i slutet av 2024	5	2	1	2	0	0

* Genomsnittligt antal Sverigebaserade författare/år över perioden.

‡ Avser antalet unika författare. En författare (Johannes Haushofer) som lämnat Sverige har publicerat två gånger i topp fem innan han lämnade Sverige.

Källa: Egna beräkningar.

en svensk doktorsexamen har återvänt till sitt hemland och tillträtt en forskartjänst där.⁴

Givet den i dag mycket höga andelen utländska doktorander (Henrekson och Hultkrantz 2024) och den höga andelen juniora tjänster som rekryteras utifrån med hjälp av Browaldhstipendier så är risken stor att den andel av ”nya” topp fem-meriterade forskare som väljer att lämna Sverige kommer att öka.

Avslutningsvis redovisar vi i tabell 3 var de 56 Sverigebaserade personer som publicerat i topp fem under femårsperioden var verksamma i slutet av 2024. Kanske något överraskande var 34 procent (19 av 56 forskare) inte verksamma vid universitetsinstitutioner i nationalekonomi/finans. Nio av topp fem-författarna arbetade vid statliga myndigheter,

en är medicinare, två är statsvetare och sju är verksamma utomlands. Bland de svenska universitetsinstitutionerna dominerar de gamla universiteten stort. Enda undantaget är Linnéuniversitetet som har en topp fem-författare. Av dem som lämnat Sverige har samtliga stannat kvar i akademien.

Slutsatser

Vi har i denna artikel visat att 56 Sverigebaserade forskare publicerade i någon av topp fem-tidskrifterna under de senaste fem åren (2020–24). Totalt handlar det om 42 artiklar med minst en författare med svensk huvudaffiliering. I genomsnitt är de Sverigebaserade författarnas vikt 57 procent. Den starka utvecklingen under de tio föregående åren stärktes ytterligare under 2020

Tabell 2

Topp fem-artiklar med minst en Sverigebaserad författare 2020–24

⁴ Detta är i linje med resultaten i Henrekson och Nielsen (2020). De finner t ex att drygt hälften av dem som publicerat i topp fem med såväl utländsk doktorsexamen som icke-svensk uppväxt hade lämnat Sverige sommaren 2019. Hur stor andel av dem som lyckas bli topp fem-meriterade som lämnar Sverige kommer inte att kunna utvärderas fullt ut förrän det gått ytterligare ett antal år.

Tabell 3
Huvudaffiliering och
arbetsmarknadsstatus
för de 56 topp fem-
författarna 2020–24 i
slutet av 2024

	Antal personer
Nationalekonomiska institutioner/institut	37
Stockholms universitet	20
<i>IIES</i>	10
<i>SOFI</i>	4
<i>Nationalekonomiska institutionen</i>	6
Handelshögskolan i Stockholm	4
<i>Nationalekonomiska institutionen</i>	1
<i>SHOF</i>	3
Uppsala universitet	5
Lunds universitet	3
Göteborgs universitet	4
Linnéuniversitetet	1
Statliga myndigheter	9
<i>IFAU</i>	3
<i>Riksbanken</i>	4
<i>Finansdepartementet</i>	1
<i>Konjunkturinstitutet</i>	1
Medicinska fakulteten, Lunds universitet	1
Statsvetenskap, Göteborgs universitet	1
Statsvetenskap, Uppsala universitet	1
Akademiskt verksamma utanför Sverige	7
Totalt antal personer	56

Källa: Egen kartläggning.

och 2021. Utvecklingen toppar 2021 med 14 topp fem-artiklar med minst en Sverigebaserad medförfattare, men antalet har sedan fallit kraftigt. De tre sista åren är det bara sex artiklar per år i genomsnitt. Huruvida detta är ett definitiva trendbrott eller bara ett, om än substantiellt, hack i kurvan är för tidigt att avgöra.

Andelen artiklar med endast Sverigebaserade författare är fortsatt låg; under de två sista åren publicerades bara en artikel där alla var Sverigebase-

rade. I tre fjärdedelar av artiklarna samförfattar både Sverige- och icke-Sverigebaserade forskare. I 28 av dessa 32 artiklar har minst en av författarna tidigare publicerat i topp fem.⁵

Under de tre första åren tillkom i genomsnitt drygt sju forskare per år som för första gången blev (med)författare till en topp fem-artikel. Antalet sjönk till i snitt 2,5 per år 2023 och 2024. Inflödet av topp fem-meriterade forskare har således fallit till en lägre nivå, vilket gör det vanskligt att vid anställnings- och

⁵ Resultaten är också i linje med Ek och Henrekson (2019) som visar att topp fem-tidskrifterna domineras av författare som regelmässigt publicerar i dessa tidskrifter.

befordringsbeslut lägga exceptionellt stor vikt vid huruvida forskare lyckats publicera i just dessa tidskrifter.

Den kraftiga minskningen i antalet nya topp fem-meriterade forskare beror knappast på att de juniora forskarna slutat aspirera på att komma in där. Kanske förklaras den kraftiga uppgången i topp fem-artiklar med svensk medverkan delvis av en initial komparativ fördel i form av detaljerade svenska mikrodata, men att denna fördel inte längre är för handen? En trolig delförklaring är också att konkurrensen ökat i takt med att allt fler länder anammat den amerikanska meriterings- och befordringsmodellen.⁶

Det ökande antalet författare per artikel – en ökning som varit större för artiklar med svensk medverkan än för samtliga artiklar – gör det också allt svårare att identifiera varje forskares bidrag och därmed allt vanskligare att bara räkna antal artiklar publicerade i högt rankade tidskrifter vid anställnings- och befordringsbeslut. Ett minimikrav är rimligen att justera sökandes meritvärde baserat på antalet medförfattare. Med tanke på att en junior forskares chanser att komma in i topp fem ökar dramatiskt om denne lierar sig med framgångsrika seniora medförfattare, gärna verksamma vid ett amerikanskt toppuniversitet, så riskerar ett strikt topp fem-kriterium att i hög grad belöna skickliga nätverkare.

REFERENSER

- Briviba, A och B S Frey (2023), "The Role of the Top Five in Germany", *Das Hochschulwesen (HSW)*, nr 1–2, s 19–32.
- Card, D och S DellaVigna (2013), "Nine Facts about Top Journals in Economics", *Journal of Economic Literature*, vol 51, s 144–161.
- Ek, A (2024), "Cultural Values and Productivity", *Journal of Political Economy*, vol 132, s 295–335.
- Ek, S och M Henrekson (2019), "The Geography and Concentration of Authorship in the Top Five: Implications for European Economics", *Scottish Journal of Political Economy*, vol 66, s 215–245.
- Henrekson, M och L Hultkrantz (2024), "Bristen på nationalekonomiska doktorer i Sverige – ett växande samhällsproblem", *Ekonomisk Debatt*, vol 52, nr 8, s 46–51.
- Henrekson, M, L Jonung och M Lundahl (2024), "Bör alla nationalekonomer stöpas i samma topp fem-form?", *Ekonomisk Debatt*, vol 52, nr 6, s 51–63.
- Henrekson, M och H Nielsen (2020), "Topp fem-publiceringar av Sverigebaserade forskare 1989–2019", *Ekonomisk Debatt*, vol 48, nr 3, s 49–61.
- Henriksen, D (2016), "The Rise in Co-authorship in the Social Sciences (1980–2013)", *Scientometrics*, vol 107, s 455–476.
- Hylmö, A, K Steffy, D A Thomas och L Langfeldt (2024), "The Quality Landscape of Economics: The Top Five and Beyond", *Research Evaluation*, vol 33, rva014, den är nu publicerad online.
- Osterloh, M och B S Frey (2020), "How to Avoid Borrowed Plumes in Academia", *Research Policy*, vol 49, 103831.
- Sauermann, H och C Haeussler (2017), "Authorship and Contribution Disclosures", *Science Advances*, vol 3, e1700404–e1700404.

⁶ Se t ex Briviba och Frey (2023) för utvecklingen i Tyskland.